

в. Учителско дело
13.06.2016 г., с.1 и с.7

Доц. Бисер Петков, управител на Националния осигурителен институт:

Успешното развитие на Учителския пенсионен фонд в голяма степен се дължи на отличното взаимодействие между СБУ и НОИ

Светла Струмина

- Доцент Петков, неотдавна Националният осигурителен институт чества своя 20-годишен юбилей. През тази година се навършиха и 20 години от създаването на Учителския пенсионен фонд през м. март 1996 г. със Закона за фонд “Обществено осигуряване”. Юбилеят, по традиция, е и повод за равностетка. Каква е Вашата равностетка по отношение на Учителския пенсионен фонд?

- Учителският пенсионен фонд (УчПФ) е първият у нас професионален пенсионен фонд. Той е създаден през м. март 1996 г. със Закона за фонд “Обществено осигуряване” и функционира от 1 януари 1997 г. като извънбюджетна сметка до 2013 г., а от 2014 г. съгласно Закона за публичните финанси, се управлява като отделен бюджет. Администрирането и обслужването на фонда се извършва от Националния осигурителен институт (НОИ). Учителският пенсионен фонд е изграден на разходопокривен принцип, годишните приходи от осигурителни вноски се използват за покриване на разходите на фонда за същата година. През 20–годишния период на съществуване на УчПФ, броят на пенсиите и добавките, изплащани от фонда и стойността на неговите активи постоянно нарастват. Ако в края на 1998 г. от УчПФ са изплащани 1 676 добавки към пенсиите на пенсиониранияте учители, то в края на 2015 г. този брой е 20 567.

Към края на 2015 г. финансовите активи на Учителския пенсионен фонд (УчПФ) възлизат на повече от 432 млн.лв., от които 426 млн.лв. са инвестирани в държавни ценни книжа (ДЦК) и 6 млн.лв. са в наличност по сметка на фонда в БНБ. През 2015 г. стойността на активите на фонда е нараснала със 7,3 на сто спрямо активите на фонда през 2014 г. Всяка година УчПФ реализира излишък, който се насочва за инвестиции в ДЦК.

Доброто финансово състояние на фонда позволи от 1 януари 2014 г. да бъдат извършени законови промени, насочени към повишаване размера на пенсиите и добавките, изплащани от фонда. Повиши се процентът на добавката (от 0,2% на 0,33%), изплащан за всеки осигурителен месец над минимално изискуемата възраст за пенсиониране на учителите и се намали процента (от 0,2% на 0,1%), с който се редуцира пенсията за всеки месец, недостигащ на лицата до навършване на законоустановената възраст за пенсиониране.

- Бихте ли представили актуалното финансово състояние на Учителския пенсионен фонд, колко са пенсиониранияте учители, получаващи добавки от него?

- Средствата на УчПФ се набират от осигурителни вноски за сметка на работодателя (4,3%) и от приходи от лихви и отстъпки от ДЦК, а се изразходват за изплащане на пенсии и добавки на пенсиониранияте учители.

За периода от 1 януари до 30 април 2016 г. постъпилите приходи от осигурителни вноски във фонда са 11 319,0 хил. лв., което е 58,1 на сто от всички приходи. Другата част са приходите от лихви и отстъпки от ДЦК, които възлизат на 8 163,8 хил.лв.

Разходите за изплащане на пенсии и добавки на УчПФ към 30 април 2016 г. възлизат на 8 805,3 хил. лв. От общите разходи най-голям относителен дял имат разходите за изплащане на добавки – 64,4 на сто, следвани от тези за изплащане на пенсиите от УчПФ – 35,3 на сто. За изплащане на добавките от УчПФ на учителите, които не са се възползвали от възможността да се пенсионират по-рано, са изразходвани за първото четеримесечие на 2016 г. 5 669,1 хил.лв. Изразходваните средства за срочни пенсии за ранно пенсиониране и пенсиите в пълен размер на учителите през същия период са в размер 3 108,6 хил.лв.

От началото на 2016 г. до края на април УчПФ е придобил ДЦК на стойност 12 292,6 хил. лв. и е получил погашения на стойност 40 923,6 хил. лв.

По данни от регистъра на осигурените лица в УчПФ към 31 март 2016 г. се осигуряват 91 405 лица. Средният осигурителен доход на учителите за м. март 2016 г. е 871,95 лв., който е с 14,1 на сто по-висок от този на всички осигурени лица за м. март (764,07 лв.). По отношение на лицата, които получават добавка от УчПФ, се запазва тенденцията за нарастване на броя им от началото на създаване на фонда до днес. Това е резултат от законовата рамка, а също е показателно и за желанието на учителите да отлагат пенсионирането си в случаите, когато имат възможност да продължат да работят. Броят на учителите, които получават добавки от УчПФ към 30 април 2016 г. е 21 605 лица, в сравнение със същия период на 2015 г. има увеличение от 2 551 добавки (13,4 % ръст). Една от причините за този висок ръст е отмяната на чл.94, ал.2 на КСО от 1 януари 2015 г. Това даде право на учителите, които са изпълнили условията за пенсиониране, да упражнят правото си за пенсия, без да им бъде прекратено трудовото или служебно правоотношение.

За м. април 2016 г. средната добавка, изплащана от фонда, е в размер на 63,39 лв. и е 9,3 на сто от нетния осигурителен доход на учителите за м. март 2016 г. Към 30 април 2016 г. 1940 лица получават пенсия в намален размер от фонда, което е със 109 (6,0%) лица повече в сравнение със същия период на миналата година. Средната пенсия в намален размер за м. април 2016 г. е 327,50 лв. и е 47,9 на сто от нетния осигурителен доход на учителите за м. март 2016 г. След навършване на възрастта по чл.68 ал.1 от КСО пенсионираните учители получават пълния размер на пенсията си от фонд „Пенсии” на ДОО.

Учителите, пенсионирани с изискуемия минимален педагогически стаж и навършили възрастта по чл. 68 ал.1 на КСО към 30 април 2016 г. са 137 лица, което е с 31 (29,2%) повече спрямо същия период на миналата година.

- Учителският пенсионен фонд вече е безсрочен. Кои са другите нови изменения по отношение правата и възможностите за пенсиониране по Учителския пенсионен фонд? И как ще бъдат в помощ на желаещите да го ползват?

- Последните промени в пенсионното законодателство относно правата за пенсиониране на учителите са обнародвани в ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г. С тези промени се отмени преходната разпоредба на §5 на КСО и се прие новия член 69в КСО, с който трайно се уреди правото на пенсиониране на учителите при привилегирани условия. От 1 януари 2016 г. осигурените лица в УчПФ имат право на :

- **срочна пенсия в намален размер** - при навършване на възраст 57 години и 10 месеца от жените и 60 години и 10 месеца от мъжете. Намалението в размера на пенсията се запазва и е с 0,1% за всеки недостигащ месец до навършване на възрастта по чл. 68, ал.1 на КСО.

От 31 декември 2016 г. се предвижда увеличаване на пенсионната възраст на учителите от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва:

- За жените пенсионната възраст се увеличава до 31 декември 2029 г. с по 2 месеца, а след това с по 3 месеца до достигане на 62-годишна възраст.

- За мъжете пенсионната възраст се увеличава до 31 декември 2017 г. с по 2 месеца, а след това с по 1 месец до достигане на 62-годишна възраст.

Минималният изискуем учителски стаж се запазва на 25 години и 8 месеца за жените и 30 години и 8 месеца за мъжете;

- **добавка в размер 0,33% от пенсията за всеки месец**, за който има осигурителна вноска във фонда след навършване на необходимата възраст за получаване на намалената пенсия, ако лицата не се възползват от правото за ранно пенсиониране в намален размер или пенсия в пълен размер и се пенсионира по условията на чл. 68, ал. 1 на КСО;
- **пенсия в пълен размер**, когато имат необходимия учителски осигурителен стаж и навършена възраст по чл. 68, ал.1 на КСО. Пенсията се получава до навършване на възрастта по чл.68, ал.3. След навършване на възрастта по чл. 68, ал.3 пенсията се изплаща за сметка на фонд „Пенсии” .

Друга важна законова промяна в полза на получаващите срочна пенсия от УчПФ, влязла в сила от 15 август 2015 г., се отнася до отпуснатите по §5, ал.2 от ПЗР на КСО пенсии от УчПФ с начална дата до 31 декември 2015 г. Съгласно новия законов текст тези пенсии се изплащат в намален размер до навършване от лицето на възрастта за придобиване на пенсия по чл.68, ал.1 КСО. По този начин се преодолява негативния ефект от т.нар. „замразяване“ през 2014 и 2015 г. на предвиденото от 2012 г. нарастване на законоустановената възраст за пенсиониране с по 4 месеца за всяка календарна година, изразяващ се в определяне от пенсионните органи на срок за получаване на намалената пенсия от УчПФ, който е по-дълъг от срока, в който лицето реално е навършило възрастта по чл.68, ал.1 на КСО.

- Вашата оценка за партньорството Ви със Синдиката на българските учители?

- През целия 20-годишен период на съществуването на УчПФ партньорството между Синдиката на българските учители и Националния осигурителен институт е отлично. Успешното развитие на Учителския пенсионен фонд до голяма степен се дължи именно на отличното взаимодействие между двете институции при законовото регламентиране на пенсионните права на българските учители и управлението на фонда. Убеден съм, че това ползотворно партньорство ще продължи и занапред в името на осигуряване на достойни старини за българските учители.